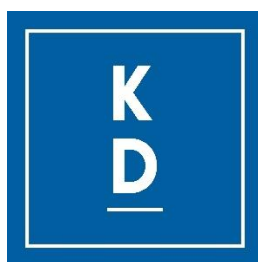

Förslag till

Budget 2025

Plan 2026-2027

2024-08-26

Kristdemokraterna

Inledning

Orust är en kommun med stor potential. Samtidigt har kommunen vissa samhällsutmaningar. Vi menar att kommunen behöver mer av en ”vi känsla”. Det är olyckligt när större samhällen, mindre orter och öar ställs mot varandra. Hela Orust ska blomstra och utvecklas. Klyftorna, utanförskapet och ensamheten är en utmaning. Otillräckliga skolresultat hos vissa åldrar, ohälsa, bidragsberoende är faktorer som påverkar. Att bryta dessa mönster måste vara en del i all verksamhet.

Antalet äldre blir allt fler. Orust ligger högt i jämförelse med landet i övrigt. Orust är i behov av inflyttning då fler dör än vad som föds. Många av de som är 80 år eller äldre är dessutom socialt isolerade.

Orust har ett större mått av psykisk ohälsa än likvärdiga kommuner. Det gäller både vuxna och barn. Orust behöver civilsamhällets gemenskaper – föreningar, organisationer, trossamfund, sociala företag med flera spelar en stor roll i vårt samhälle och i kristider blir detta särskilt tydligt. Då växer behoven av insatser och gemensamma krafter. I ett sådant läge behövs stöd till civilsamhället.

Orust har en ganska måttlig arbetslöshet men sysselsättningen måste öka för att klara av verksamheten. Den arbetsföra befolkningen minskar. Orust kommun måste därför locka fler helårsboende i arbetsför ålder till kommunen.

Företagsklimatet måste höjas, service och tillgänglighet måste förbättras. En positiv inställning till företag och företagande måste genomsyra hela kommunens organisation. Ett bra företagsklimat leder till fler företag och fler arbetstillfällen. Det är företagen som skapar jobb och skatteunderlag och därmed genererar stor del av underlaget för vår välfärd. Orust har många fantastiska företag som måste få möjlighet att utvecklas och växa. Slutligen måste en bro byggas till fastlandet från Svanesund.

Vår vision är en samhällsgemenskap mellan stad och land, mellan de som har mycket och de som har lite, mellan de som är födda här eller som kommit hit senare. Vi vill se ett välfärdslöfte som det går att lita på, där vården och omsorgen finns för de som behöver den, där vi ger barn och unga goda och trygga uppväxtvillkor och där äldre inte lämnas till ensamhet och isolering.

Vi vill skapa ett samhälle där friheten att forma sitt egna liv går hand i hand med ansvaret för våra medmänniskor. Vi vill att Orust ska växa och att fler ska välja att bosätta sig här. Vi vill att våra skolor ska vara trygga och att kunskapsnivån ska öka. Vi måste arbeta förebyggande så att barn och unga inte hamnar i utanförskap. Fler behöver ha uppnått kunskapskraven när man lämnar skolan.

Kommunen ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov. Vi vill öka insatserna som motverkar ensamhet och psykisk ohälsa. Alla ska ha tillgång till en god psykiatrisk vård.

Vi ser att Orust har högre skatt än flera likvärdiga kommuner. Trots detta så ser vi inte att det är möjligt att sänka skatten mitt i en ekonomisk osäker värld, i en demografiutveckling som ställer stora krav på kommunen och med en hög psykisk ohälsa bland både unga och äldre.

Budgetförändringar jämfört med kommunstyrelsens budgetförslag

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2024 och gäller från 2025 om inget annat anges.

- Budgeten bygger på oförändrad skattesats för hela planperioden jämfört med 2024, vilket innebär en skattesats på 22,46 kr och 6 mnkr högre skatteintäkter år 2025, 15 mnkr år 2026 och 16 mnkr år 2027.
- Resultatnivån är högre än kommunstyrelsens förslag för samtliga åren 2025-2027 och uppgår till 2,9 % för 2025, 4,6 % för 2026 och 5,2 % för 2027.
- Sektor lärande får, utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag en budgetförstärkning på 1,2 mnkr till ökad personaltäthet och mindre barngrupper inom förskolan. Satsningen uppgår tillsammans med majoritetens satsning på 1,9 mnkr till sektorns presentade behov på totalt 3,1 mnkr.

Investeringar och nyupplåning

Kristdemokraterna föreslår samma investeringsnivå och men den högre resultatnivån ger lägre nyupplåning under planperioden än i kommunstyrelsens förslag. Dock prioriteras inte kommande investeringar i åpromenad i samband med skredsäkringsåtgärder i ån i Henån eller översvämningståtgärder för att skydda bebyggelsen i norra Henån.

Driftsbudget

Driftsbudget Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Politisk verksamhet	-14,6	-14,1	-14,8	-13,9
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-80,4	-84,1	-84,1	-84,1
Sektor lärande	-439,5	-442,1	-438,9	-436,3
Sektor omsorg	-461,5	-463,7	-467,0	-469,4
Sektor samhällsutveckling	-86,8	-86,5	-86,5	-86,5
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Avfallsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0
O fördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-22,9	-66,0	-106,6	-147,0
Utökade ramar - ökad internränta				-5,0
Summa nämndsverksamhet	-1 105,7	-1 156,6	-1 198,0	-1 242,3
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravgifter	-19,8	-0,3	5,1	4,1
Försäljning fastigheter, mark	5,0	2,0	0,0	0,0
Avgår interna poster	30,2	32,4	40,5	46,5
Verksamhetens nettokostnad	-1 090,3	-1 122,4	-1 152,4	-1 191,7
Skatteintäkter	902,1	931,4	964,1	997,9
Generella statsbidrag	222,4	256,1	274,6	290,6
Finansiella intäkter	1,8	7,1	2,9	3,2
Finansiella kostnader	-32,7	-36,2	-31,9	-33,5
Avgår interna finansiella intäkter		-4,3		
Avgår interna finansiella kostnader		3,3		
Resultat	3,3	35,0	57,3	66,5

Ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	År 2025	År 2026	År 2027
Politisk verksamhet			
Ingående budget	14,9	14,1	14,8
Budget 2023-2025 återföring budget EU-val 2024	-0,4		
Budget 2024-2026 återföring budget EU-val 2024	-0,4		
Budget 2024-2026 allmänt val 2026		0,75	-0,75
Budget 2025-2027 nytt avtal överförmyndarverksamhet			-0,14
Ny budgetram	14,1	14,8	13,9
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	81,3	84,1	84,1
Budget 2023-2025 finansiering kontaktcenter	-0,32		
Budget 2023-2025 återläggning översiktsplan	-0,25		
Budget 2024-2026 brottsförebyggande arbete	0,3		

Budget 2024-2026 IT-säkerhet, brandvägg	0,4		
Budget 2025-2027 turismverksamhet	1,6		
Budget 2025-2027 fritidskort ungdomar	0,2		
Budget 2025-2027 seniorkort +70 år	0,22		
Budget 2025-2027 investeringsbidrag föreningar allmännyttig verksamhet och badplatser	0,6		
Ny budgetram	84,1	84,1	84,1
Sektor lärande			
Ingående budget	439,1	442,1	438,9
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	-1,7	-2,2	-2,6
Budget 2023-2025 finansiering kontaktcenter	-0,14		
Budget 2023-2025 färre elever anpassad gymnasieskola	-0,6		
Budget 2024-2026 egen finansiering resursskola	-1,0	-1,0	
Budget 2025-2027 ökad personaltäthet förskola	3,1		
Budget 2025-2027 kostnadsökning köpta gymnasieplatser	3,3		
Ny budgetram	442,1	438,9	436,3
Sektor omsorg			
Ingående budget	462,1	463,7	467,0
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	2,0	3,3	2,4
Budget 2023-2025 finansiering kontaktcenter	-0,14		
Budget 2023-2025 ekonomiskt bistånd	0,50		
Budget 2024-2026 löneavtal sjuksköterskor	-0,50		
Budget 2024-2026 samverkande sjukvård regionens bidrag	-0,70		
Budget 2024-2026 digital verksamhetsutveckling	0,50		
Ny budgetram	463,7	467,0	469,4
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	86,3	86,5	86,5
Budget 2023-2025 finansiering kontaktcenter	-0,4		
Budget 2023-2025 minskad budget byggenheten	-0,6		
Budget 2023-2025 investeringsbidrag föreningar	0,3		
Budget 2025-2027 ledningscentral och SOS, räddningstjänst	0,4		
Budget 2025-2027 ökad bemanning fritidsgårdsverksamhet	0,6		
Budget 2025-2027 flytt del av investeringsbidrag föreningar till sektor ledning och verksamhetsstöd	-0,6		
Budget 2025-2027 ändring av gamla detaljplaner	0,5		
Ny budgetram	86,5	86,5	86,5

Politiska prioriteringar

Kristdemokraterna vill göra följande politiska prioriteringar under planperioden:

Sektor ledning och verksamhetsstöd

Vi vill att kommunen ser över sin rekryteringspolicy och inför en metod med personlighetstest vid chefs och arbetsledarrekrutering.

För att kunna möta framtida utmaningar är en långsiktigt god ekonomisk hushållning nödvändig. Vi vill i vårt budgetförslag leva upp till det finansiella målet om en resultatnivå på minst 2 procent av verksamhetens kostnader över planperioden.

Vi anser att effektivitetskraven ska gälla administration och byråkrati och inte besparingar på människonära verksamheter. I kommunen har antalet administratörer ökat med 26 procent mellan 2008 – 2020. Under samma period har antalet anställda inom äldreomsorgen, vård och omsorg samt funktionsnedsättning endast ökat med 6-7 procent. Sammanvägt medel för samtliga kommuner är en ökning på 2,5 procent administratörer. Vi tycker att det är angeläget att satsa på verksamhet och personal direkt riktat till människor.

Orust kommun ska vara en attraktiv arbetsplats och arbetsgivare med god arbetsmiljö och karriärmöjligheter. Ledarskapet måste vara aktivt, närvarande och lyhört. Ledarskapet ska även uppmuntra personalen till eget ansvarstagande och utveckling. Vi måste se Orust som möjligheternas Orust där vi tillsammans gör varandra bättre.

Orust behöver ta vara på digitaliseringens möjligheter som förenklar administrationen och som skapar utrymme för kommunens chefer och anställda att fokusera på sina huvuduppgifter. Ökad digitalisering bidrar även till öppenhet och transparens för Orustborna. Digitalisering möjliggör även möten på distans vilket tar bort restider som istället kan läggas på annan verksamhet.

Sektor lärande

Skolan ska ge varje elev kunskaper som är nödvändiga för att leva och verka i ett modernt samhälle och tillsammans med föräldrarna fostra eleverna till ansvarskännande medborgare.

Alla barn har rätt till en bra skola. Skolan ska präglas av kunskap och bildning. Tidiga åtgärder är viktigt och studieresultaten ska följas. Sektor lärandes fokus ska ligga på att öka elevernas måluppfyllelse, säkerställa betyg och bedömning samt skapa trygghet, studiero och en ökad närvaro.

Skickliga lärare är en påvisbar faktor i skolan samtidigt som tidiga insatser till elever med behov är en annan. Elevhälsan är också en framgångsfaktor, elever som mår bra lär sig bättre. Därför bör alla barn kunna träffa någon inom elevhälsan varje skoldag.

Det är angeläget att våra skolor har resurser att stödja såväl elever som lärare och behålla den goda arbetsmiljön. Goda resultat ger möjligheter för våra unga att få en bättre start i livet.

Vi undrar hur säkerhetsaspekterna är bedömda för de barn som nu måste vistas gående på smala vägar, morgon och kväll till sin skolbusshållplats. Att göra besparingar på skolskjuts på bekostnad av barnens bästa är inte i linje med hur vi ser på barns bästa.

Förskolan är den omsorgsform som flest föräldrar väljer till sina barn. I dessa grupper finns flera barn med särskilda behov vilket gör arbetssituationen för personalen tungarbetad samt situationen för övriga barn otrugg. Vi vill att Orust ska minska antalet barn i barngrupperna i förskolan i enlighet med de riktlinjer som Skolverket satt upp. Vi vill att barnomsorgen ska anpassas efter föräldrarnas behov och förskolan ska vara en trygg plats för våra minsta.

Skolorna i Orust kommun ska ha en arbetsmiljö fri från Tobak, Alkohol, Narkotika och Dopingpreparat. Det är viktigt att skolan regelbundet arbetar med förebyggande insatser i form av attityd- och värderingsförändringar. Skolan ska påverka elevernas inställning till användandet av droger. Vid eventuell misstanke eller ett konstaterande av detsamma ska en handlingsplan upprättas. Tobak ska vara förbjudet under skoltid på hela skolområdet.

Sektor omsorg

Äldre ska bemötas med respekt och ges makt och inflytande över sin livssituation. Därför är det bra att Omsorgsutskottet tagit fram en äldreomsorgsplan. Men vi vill gå längre och genomföra bl a en boendegaranti, seniorsamtal, fler äldreboenden och boenden anpassade till demenssjuka, liknande s.k. demensbyar. En demensby kan beskrivas som ett boende med både inom- och utomhusmiljö inom vilken personer med demens kan röra sig fritt och säkert.

Våra brukare har rätt till en likvärdig och kvalitetssäkrad vård, omsorg, hemtjänst och service oavsett var man bor. Här har digitaliseringsprocessen en stor uppgift. Det är viktigt att nya verktyg förenklar arbetet samt att relevant utbildning av nya system genomförs av alla användare.

Kvalitativ omsorg förutsätter ett personcentrerat bemötande där personalen kan skapa en trygg miljö och en personlig relation med brukaren. Många brukare möter alltför ofta för många olika personer. Det skapar otrygghet och sämre möjligheter för personalen att göra ett bra jobb. Fler fast anställda samt lägre sjukskrivningsgrad är gynnsamt för både kvalitet och trygghet. Vi vill försäkra oss om att personalen trivs på jobbet och har möjlighet att påverka sin arbetsituation. Vi vill fortsätta att stimulera intraprenader.

Pandemin har pekat på en stor ensamhet, allra mest bland våra äldre. En bättre samverkan mellan den kommunala hälso- och sjukvården och äldreomsorgen behövs. Antalet korttidsplatser måste säkerställas.

Rehabiliteringen bör få en starkare plats i välfärden då den är otroligt viktig för att markant höja livskvaliteten samtidigt som den kraftigt sänker omsorgskostnaderna på sikt.

Kompetensförsörjningen är en av de tuffaste utmaningarna inom omsorgen. Kommunen måste ha beredskap för de pensionsavgångar som står för dörren samt rörligheten bland regionens sköterskor.

Orust var tidiga att införa heltid som norm. Samtidigt är det viktigt att dom som inte önskar heltid men ändå har efterfrågad kompetens eller erfarenhet ges möjlighet att jobba för kommunen. Det är av största vikt att schemalägga så att det blir bra för både verksamheten och de anställda samtidigt. Vi tror att det kommer att bli en stor utmaning för chefer att klara av att hålla i och hålla ut i denna process. Det är ett förändringsarbete av kulturer och organisationer.

Det är värt att notera att äldres alkoholkonsumtion har ökat under de senaste åren. Därtill har den alkoholrelaterade dödligheten ökat bland äldre. Vi menar att alkoholkonsumtion ska vara en fråga i diskussionen med de äldre i vårt föreslagna äldresamtal.

Det är angeläget att bromsa en utveckling med permanentade försörjningsstöd. Socialtjänsten behöver ha en tätare kontakt med personer i behov av försörjningsstöd. Det bör upprättas en tydlig plan för att hjälpa varje individ till egen försörjning. Alla som kan ska försörja sig själva. Vi anser att försörjningsstöd och andra ersättningar i så stor utsträckning som möjligt ska vara kopplade till någon form av motprestation.

Alla människor är olika och alla har rätt att vara med i samhället på lika villkor. Kommunens funktionshinderspolitik ska handla om att riva hinder så att alla ska kunna bli sitt bästa jag.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor. Att skydda och stödja utsatta barn och unga är en central uppgift. Att tidigt identifiera barn och unga i riskzonen och att stödja familjer i behov av hjälp, kräver en helhetssyn där det familjecentrerade arbetssättet och familjecentralen är viktig. Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis samt föreningsverksamhet ska värnas. Sekretess ska inte vara ett hinder för samverkan. Även om samhället aldrig fullt ut kan ersätta föräldrarna i deras roll, så kommer situationer uppstå där en förälders förmåga inte räcker till. Om detta händer måste samhället se till att barnet får såväl trygghet som omsorg.

När ett barn har placerats är det av vikt att det genomförs kontinuerliga besök i, och utbildning av familjehemmet. Vi vill anlita jourfamiljer som kan gå in under kortare period tills kommunen hittar rätt familjehem. Vi vill rekrytera och utbilda fler familjehem och attrahera fler till att bli kontaktpersoner.

Vår kommun ska vidta förebyggande åtgärder för att hålla alkoholkonsumtionen låg bland våra unga. De som debuterar tidigt har inte sällan ett riskbeteende kring alkohol och droger, ofta i kombination med psykisk ohälsa. Ett framgångsrikt alkoholpreventivt arbete för att fånga upp ungdomar med alkoholproblematik är viktigt, framför allt för de drabbade personerna och deras familjer men även ur ett samhällsperspektiv.

Kommunen har en högre andel missbrukare i jämförelse med likvärdiga kommuner. Därför krävs stor uppmärksamhet på utvecklingen och snabba insatser för de som fastnat i missbruk. De senaste åren har oroande uppgifter framkommit om ett ökat narkotikatestande bland ungdomar i kommunen. Vi vill införa mer förebyggande insatser på hemmaplan som aktivitetshus, ”vuxna på byn”, stödinsatser samt god vård och behandling för de som hamnat, eller riskerar att hamna, i missbruk eller utanförskap.

Sektor Samhällsutveckling

Orust står inför stora investeringar. Kommunens planer på utbyggnad ställer stora krav på VA-området och renhållning.

Vi vill fortsätta sälja kommunala fastigheter som kommunen inte har användning av. Vi vill öka hastigheten på nybyggnationer. Vi vill att kommunen ska frigöra attraktiva tomter och göra det möjligt att fler ska kunna leva nära djur och natur. Vi vill se en snabb och säker handläggning av förhandsbesked och bygglovsansökningar.

Bostads- och verksamhetsområden måste också utvecklas. I kommunens SWOT-analys framgår klart att vi har en brist på diversifierade bostäder. Kommunen behöver utveckla seniorboenden, äldreboenden inom den ordinarie boendemarknaden samt mer anpassade äldreboenden.

Vi föreslår kommunen pekar ut ett antal LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen, för att bygga bostäder nära vatten. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. Ett större utbud med strandnära tomter skulle även öka inflyttningen och intresset att etablera sig på Orust.

Besöksnäringen är viktig för Orust. Trivselhöjande åtgärder har genomförts i Henån. Vi menar att det behövs fler insatser på andra orter samt våra öar. Kommunen har nu en trädgårdsmästare och vi förväntar oss att det kommer att synas i hela kommunen. Dessa insatser är naturligtvis viktiga även för våra bofasta invånare.

Idag har Orust strandstädarlag, skogsvårdslag, bilvårdslag etc. Vi skulle även vilja införa ett fornminnesskötarlager. Många av våra fornminnen är överväxta och behöver tas fram med en varsam hand. Skogsvårdslaget gör sina röjningar men fornminnena måste få ta tid att tas fram och göras rena med försiktighet.